

Õiguskantsleri Kantselei
Kohtu 8
Tallinn
info@oiguskantsler.ee

Teie 30.08.2024 nr 7-7/240497/2404894

Meie kuupäev digitaallkirjas nr 2.2-11/1823-1

SA Ida-Viru Keskhaigla tagasiside kontrollkäigule Viru Vanglasse

Lugupeetud Õiguskantsler Ülle Madise ja Õiguskantsleri nõunikud

Õiguskantsleri nõunikud kontrollisid Viru Vanglat 14.-15.03.2024, andes sellest vanglale ette teada. Alates 01.07.2024 osutab tervishoiuteenus Viru Vanglas SA Ida-Viru Keskhaigla ning seetõttu olete pöördunud tähelepanekute ja ettepanekutega teenuseosutaja poole.

Inventar ja ravimid

Juhime Teie tähelepanu, et vanglameditsiini teenistusel ei ole vangla territooriumil palateid. Vangla ruumides osutab SA Ida-Viru Keskhaigla ainult ambulatoorset eriarstiabi teenust. Kinnipeetavate statsionaarne ravi toimub haiglas Kohtla-Järvel, Ahtme linnaosas.

Lisaks olete juhtinud tähelepanu, et kõikidele vanglas viibivatele inimestele jagaksid arsti määratud ravimeid tervishoiutöötajad. Haigla kaalus ettepanekut aga kahjuks peab tõdema, et selline töökorraldus ei ole võimalik ja tervishoiutöötajate ressursi otstarbekas kasutamine eriti olukorras, kus Eestis on tervishoius ressursid aina vähenevad. Ravimite jagamine peab toimuma kõikides eluosakondades paralleelselt ning sellise töökorralduse elluviimiseks oleks vajalik juurde värvata tervishoiutöötajaid, kelle ülesanneteks oleks ainult ravimite jagamine. Olemasoleva personali rakendamisega väheneks tervishoiuteenuste kättesaadavus vanglas. Oma olemuselt ei ole selline ravimite jagamine tervishoiuteenus ning sellisesse olukorda pandud õed kaotaksid enda pädevuse. Lahendusena saame pakkuda välja praktika, et tervishoiutöötajate poolt eeltäidetud ravimipinalid väljastatakse kinnipeetavatele kambritesse. Selliselt praktiseeritakse ka avavangla osakonnas. Selline ravimite väljastamine kambritesse on aga vangla hinnangul julgeolekut ohustav.

Tervishoiuteenuste kättesaadavus ja kvaliteet

Vanglas osutatakse ambulatoorset eriarstiabi sh on vanglas peremeditsiini teenus. Tuues paralleelse perearstikeskustega, mille sarnaselt on vanglas teenus üles ehitatud ja kus nimistus on ca 2000 patsienti ning ühes nimistus on tööl 1 või 2 pereõde on vanglas teenus oluliselt paremini kättesaadav. Vanglas töötab hetkel 4 pereõde ja poole koormusega perearst, kes osutavad teenust ~500'le kinnipeetavale. See tähendab, et perearstiabi ja pereõde teenus vanglas on oluliselt paremini kättesaadavam. Lisaks peremeditsiini teenusele osutatakse vanglameditsiini teenistuses oftalmoloogia, radioloogia, infektsioonhaiguste, uroloogia, neuroloogia ja psühhiaatria teenuseid, mille ravijärjekorrad on märkimisväärselt lühemad, kui teenuseosutajate juures. Samas peame arvestama asjaoluga, et keskmise kinnipeetava tervis on kehvas seisus võrreldes tavapopulatsiooniga.

Kinnipeetavatel on võimalus pöörduda tervishoiutöötaja poole suuliselt nii valvuri, kontaktisiku kui ka tervishoiutöötaja poole, elektroonselt läbi tahvelarvuti „VAPO“, kirjalikult vangla blanketil ja kirjalikult kinnises ümbrikus. Seega on kinnipeetavatel tänasel päeval oluliselt rohkem võimalusi, et tervishoiuteenuse saamiseks teenuseosutajaga ühendust võtta. Peame tõdema, et perearsti ravijärjekorrad on pikad. Ravijärjekordade vähendamiseks vajaksime lisaks perearstile temaga koos töötava arsti kohalolu, kuid siiani ei ole meil õnnestunud enda meeskonda arsti leida. Kinnitame, et teeme selle nimel pingutusi.

Psühhiaatrilise abi kättesaadavus on vanglas oluliselt paranenud. Vanglas osutab kohapeal tervishoiuteenust kord kuus 8 tundi laste- ja noorukite psühhiaater, kes teenindab 14-26 aastaseid noori kinnipeetavaid. Ülejäänud üksuste kinnipeetavaid võtab vastu täiskasvanute psühhiaater, kes teeb kord nädalas 8 tundi vastuvõtte. Vaimse tervise õe ning kliinilise psühholoogi vastuvõtule on võimalik pääseda psühhiaatri suunamisel.

Nõustume Teie ettepanekuga vaimse tervise õe teenuse vajalikkuse osas. Lisaks Psühhiaatri töö toetamisele oleks vanglas vaimse tervise õe ülesandeks jälgida isikuid, kes on paigutatud üksikvangistusse. Kahjuks on vaimse tervise õe värbamine vanglameditsiini teenistusse siiani ebaõnnestunud, kuna selle valdkonna spetsialisti on Ida-Virumaal äärmiselt keeruline leida. Püüame siiski probleemile lahendust leida.

Deliiriumi käsitlus

Kokku on lepitud deliiriumi korral toimimise põhimõtted. E-R tööajal on võimalik isikud koheselt suunata ravile SA Viljandi Haigla Tartu meditsiinikeskuse psühhiaatria osakonda (varasemalt Tartu Vangla meditsiiniosakond). Töövälisel ajal suunatakse isikud, kas Ida-Viru Keskhaigla erakorralise meditsiini osakonda, Ahtme psühhiaatrikliinikusse või Tartu Ülikooli Kliinikumi psühhiaatrikliiniku valvetuppa. Enne narkootilise ja/või psühhotroopse ravi alustamist on alati konsulteeritud, kas perearsti, erakorralise meditsiini osakonna arsti või (valve)psühhiaatriga. Peab tõdema, et selliselt ravi alustamine on väga sage praktika, sest statsionaarseid ravikohti kõigile ei jagu. Esmalt annab arst õele soovitus alustada ravi ning kui patsiendi seisund selle foonil halveneb suunata valvetuppa või erakorralise meditsiini osakonda. Ravi alustamisel konsultatsiooni teel on arstil kohustus teha vastavasisuline kanne tervise infosüsteemi ning õde on toiminud vastavalt konsulteeriva arsti korraldustele.

Esmane tervisekontroll

Vastuvõtus töötav õde saab vajadusel kasutada järgnevat haigla poolt väljatöötatud hindamisskaalat „Vaime seisund- objektiivne leid“. Lisaks on tervishoiutöötajal võimalik kasutada erinevaid skaalasid nt EEK-2, PHQ-9, WHO-5, BSAD. Suitsidaalse patsiendi puhul kasutatakse juba ASQ, BSSA, C-SSRS. Seejuures tuleb alati meele pidada, et hindamisvahendid ei asenda vestlust suitsiidse või depressiivse inimesega ning need ei ole peamiseks vaid täiendavaks abivahendiks. Lõpliku otsuse millist skaalat ja kas üldse on vaja kasutada otsustab tervishoiutöötaja enda vastuvõtul. Iga kinni peetu isiku puhul hinnatakse tervishoiutöötaja poolt vastuvõtus vaimset seisundit.

Vanglameditsiini teenistus annab vanglale soovitus isoleerimiseks ainult sellisel juhul, kui isolatsiooni kohustus tuleneb Nakkushaiguste ennetuse ja tõrje seadusest. HIV, B- või C-hepatiidi analüüsides keelduvaid kinnipeetavaid ei ole vanglameditsiini teenistus eraldanud ega andnud soovitus vanglale eraldamiseks. Teie seisukoht jääb meile arusaamatuks.

Vigastuste pildistamine ei ole vanglameditsiini teenistuse hinnangul ilmtingimata vajalik. Vigastused kirjeldatakse, kasutades korrektseid anatoomilisi termineid, lähtudes vigastuse lokalisatsioonist. Pildistamine ei vabasta tervishoiutöötajat vigastuste dokumenteerimisest.

Vastuvõtt ametniku juuresolekul

Kõik vastuvõetud toimuvad ilma ametniku juuresolekuta. Ametnik palutakse juurde tervishoiutöötaja poolt, kui tervishoiutöötaja tunneb ennast ohustatuna st kui kinnipeetav on verbaalselt või füüsiliselt agressiivne. VangS §132 järgi on ametnikel saladuse hoidmise kohustus. Seega kinnitame, et tervishoiuteenuseid osutades järgitakse privaatsuse ja konfidentsiaalsuse põhimõtteid.

Vaktsineerimine

Vaktsineerimisi rahastatakse Tervisekassa poolt vastavalt rahastuslepingu lisale ning kinnipeetavatele on kõik immuniseerimiskava alusel teostatavad vaktsiinid kättesaadavad. Lisaks kavas olevatele vaktsiinidele oleme pakkunud kinnipeetavatele immuniseerimiskava väliseid vaktsiine aastatel 2022, 2023 ja 2024 enne viirushaiguste hooaega nii gripi kui ka Covid-19 vastast vaktsiini. Kuna haigla lähtub Tervisekassa poolt sõlmitud ravirahastamise lepingu lisast, siis ei ole sellise lepingu alusel teised immuniseerimiskava välised vaktsiinid kinnipeetavatele rahastatud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Pille Letjuka

Ülemarst, juhatuse liige

Roland Rulli

Roland.Rulli@ivkh.ee